

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. Utrùm tentatio aliqua superari possit solis naturæ viribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

nemo possit corrigere quem ille despexerit. Et Isaiæ, c. 6. Excæca cor populi hujus, & aures ejus aggravæ, & oculus ejus claudet; ne forte videat oculis suis, & auribus ejus audiat, & corde suo intelligat, & convertatur, & sanem eum. Et Rom. c. 1. Sicut non probaverunt Deo habere in notitiâ, tradidit illos in reprobum sensum. Ergo, &c.

2. Ex S. Augustino, qui ait lib. i. ad Simplicianum, quaest. 2. *Ut obduratio Dei sit nolle misereri.* Et po-
nea: *Ut ob hoc dicatur obdurare peccantes quosdam,*
quia non eorum miseretur, non quia impellit ut pec-
cent. Et tract. 53. in Joan. *Sic excecatur, sic obdu-*
ratur Deus deferendo, & non adiuvando. Et epist. 105.
Deus obdurat non impertiendo malitiam, sed non im-
partiendi gratiam. Et enarr. in Psal. 147. *Ecce deferit*
peccatorem, ecce non vocat, ecce non aperit sensum,
ecce non infundit gratiam. Ergo, &c.

Ad 1. prob. R. neg. conseq. Ad primum Scripturæ locum dico, aliud colligi non posse, quàm excusat-
tis aliquando ad tempus subtrahi omnem gratiam suf-
ficiëntem ad conversionem. Ad secundum similiter
dico, in eo non aliud significari, quàm Judæis illis,
de quibus Propheta loquitur, ad tempus gratiam om-
nem, quæcum converteri possent, in penam peccato-
rum præteritorum subtractam fuisse. Porro peccato-
ribus sic à Deo ad tempus desertis, si cum urget ob-
ligatio alicujus præcepti, quod absque interiore gra-
tia observari nequit, deest gratia proximè sufficiens
ad implendum præceptum, saltem non deest gratia re-
more sufficiens, seu gratia quæcum implorare possunt
majus auxilium, quocum proximè possunt præceptum
implere. Ad tertium locum dico cum S. Augustino
in enarr. in Psal. 6. eo significari exclusionem ab in-
teriore Dei luce, sed non totalem, quandiu hic vivi-
tur, addeoque eo significari subtractionem interioris
gratiæ, sed non omnis.

Ad 2. prob. R. etiam neg. conseq. ad primum enim S. Augustini locum dico, secundum mentem S. Doctoris, ut patet ex contextu, Deum peccatores obdurare, nolendo eorum misereri misericordia illa specialia, ex qua, cujus sic miseretur, ita eum vocat quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuit. Juxta S. Doctorem igitur, Deus peccatorem obdurat, non impellendo eum ut peccet, aut etiam eum privando auxilio quocum possit, si velit, non peccare; sed præcisè non dando ei auxilium congruum, hoc est, auxilium quocum non solum possit, sed etiam velit non peccare.

Ad secundum dico, juxta S. Doctorem, Deum excusare, deferendo non per subtractionem omnis gratiæ, sed per subtractionem specialis providentiæ, & gratiæ congruæ, vel etiam, si vis, gratiæ proximè sufficientis ad faciendum bonum & malum vitandum. Ad tertium dico, Deum obdurare, non impertinendo gratiam congruam, vel etiam proximè sufficientem. Ad quartum dico, S. Doctorem similiter intelligi posse de subtractione congruæ gratiæ, vel etiam proximè sufficientis ad vitanda peccata, & mandata servanda: nisi malis illum interpretari, sicut & interpretati sumus de subtractione omnis gratiæ, sive proximè sive etiam remotè sufficientis ad conversionem, ad tempus facta.

Dices. Excecati peccant imputabiliter, cum male agunt ex cecitate cordis, juxta illud S. Augustini, lib. 5. contra Julianum, cap. 3. Cæcitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur, & pœna peccati, quo cor superbum digna animadversione punitur; & causa peccati, cum mali aliquid cæci cordis errore committitur. Atqui excecati non habent auxilium sufficiens ad vitandum malum, quod faciunt ex cordis cæcitate. Ergo peccant imputabiliter sine auxilio sufficienti ad vitandum peccatum. Prob. min. Nam excecati nec vident nec videre possunt malitiam actus, quem ex cecitate cordis exercent.

R. neg. min. Ad prob. R. disting. Exccæcati mali-
tiam actus, quem ex cœcitate cordis exercent,
nec vident, nec videre possunt in sensu composito

cœcatis, C. In sensu diviso cœcatis, N. Hic autem sensus divinus sufficienter est in eorum potestate. Itaque excœcati habent gratiam saltem remore sufficientem ad removendam cœcitatē, nempe gratiam orandi & impetrandi auxilium ad removendam cœcitatē necessarium. Remota autem cœcitate, videre possent, & Deo ulterius adjuvante viderent malitiam actus. Non ergo dici possunt carere omni gratia sufficiente ad vitandum malum, quod ex cœci cordis errore committunt.

Dices. Iudæi excecaverunt peccabant non credendo Christum esse Messiam, juxta illud ipsiusmet Christi, Joan. c. 15. Si non venissem, & locutus fuisssem eis, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Et infra: Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Atqui tamen nullum habebant auxilium sufficiens ad credendum in Christum. Ergo, &c. Prob. min. Nam non poterant in Christum credere, juxta illud Joan. c. 12. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Iſaias. Excecavit oculos eorum, &c.

R. neg. min. Ad prob. R. 1. sic dist. Judæi in Christum credere non poterant impotentia consequente & voluntaria, C. Impotentia antecedente & involuntaria, N. Judæi itaque in Christum credere non poterant, non quia carebant gratia ad credendum necessaria, sed quia datam repudiabant; non quia vim motivorum credibilitatis percipere non poterant, sed quia illa præ suis falsis præjudiciis spernebant; non quia non illustrabantur a Deo, sed quia illustrationem divinam contemnebant, & ab ea mentem avertebant; non denique quia non movebantur a Deo ad credendum, sed quia motionem divinam abijcebant.

Hanc responſionem ſuggerit S. Auguſtinus plu-
ribus locis . Nam dicit tract. 53. in Joannem : *Non*
poterant cedere (Judæi .) *Quare autem non poterant*
ſi à me queratur , citò reſpondeo , quia nolebant
Et lib. de præd. Sanct. cap. 6. *Ecce miſericordia &*
judicium : miſericordia in electione que conſecuta eſt
juſtitiam Dei : judicium verò in cæteris , qui excusa-
ti ſunt : & tamen illi , quia voluerunt , crediderunt :
illi , quia noluerunt , non crediderunt . Miſericordia
igitur & judicium in iſtis voluminibus facta eſt : (mi-
ſericordia quidem erga Judæos electos , vocando illos
quomodo ei congruabat ut vellent credere , & crede-
re ; juſtitia verò circa cæteros , non quidem pri-
vando illos vocatione , quacum velle poſſent , ſed
præciſè non illos vocando ea vocatione , quacum
non ſolum velle poſſent , ſed etiam re ipſa vellent .)
Unde qui noluerunt credere , tam liberè noluerunt ,
quàm qui voluerunt credere , liberè voluerunt : & ſi-
cut qui voluerunt credere , poterunt nolle , ita qui
noluerunt credere , poterunt velle .

R. 2. aliter diff. Judæi in Christum credere non potuerunt in sensu composito odii & zelotypiæ, qua flagrabant adversus Christum, C. In sensu diviso, N. Vel, si vis, sic. Judæi in Christum credere non potuerunt, manente cordis cœcitate, C. Sublata, N. Unde etiam nego quòd caruerint omni auxilio sufficiente ad credendum in Christum: habuerunt enim saltem gratiam remotè sufficientem ad deponendum illud odium, quo Christum infestabantur, & ad impetrandum à Deo auxilium ad removendam cordis eorū cœcitatē sufficiens.

DISPUTATIO V.

De necessitate gratiæ.

ARTICULUS I.

*Utrum tentatio aliqua superari possit solis
natura viribus.*

Nota. Non agitur hic de levi aliqua titillatione, quæ tentationis nomen non meretur, sed de vera tentatione; & queritur utrum aliqua vinci possit sine di-

divino auxilio. Tentatio autem tribus modis vinci potest. 1. enim potest vinci damnabiliter, quod fit cum tentatio per aliam tentationem superatur, seu cum homo resistit uni tentationi, ut succumbat alteri. De hoc modo vincendi tentationem non potest esse difficultas; clarum enim est, homini naturalem arbitrii facultatem ad hoc sufficere, ut uni tentationi obsequatur potius quam alteri, & tentationem minorem ab homine naturaliter superari posse per maiorem.

2. Tentatio vinci potest salutariter, quod fit cum homo tentationi resistit ex motivo Christianæ virtutis, puta ex motivo charitatis. Unde tunc homo non modo non peccat vincendo tentationem, sed etiam meretur apud Deum. De hoc modo hic non agimus, sed quid de eo tenendum sit, patebit ex infra dicendis de operibus pietatis, qualia nulla fieri posse ab homine sine adiutorio interioris gratiæ illustrantis intellectum & voluntatem excitantis atque adjuvantis, ostendetur.

3. Tentatio vinci potest indifferenter, hoc est, neque peccando, neque actum pietatis exercendo, adeoque neque merendo, neque demerendo; quod fit v.g. cum homo tentationem superat ex honestate virtutis naturalis. De hoc modo vincendi tentationes hic agitur, & quaeritur utrum possit esse absque omni auxilio gratiæ tam externo, quam interno: hic enim per auxilium divinum intelligimus non solum interiori gratiam illustrationis & inspirationis, sed etiam externam protectionem, & providentiam specialem, qua Deus impedit dæmonem, ne tali loco, tali tempore, tali modo, cum tanta vehementia tentet, vel quocumque alio modo homini tentatio subveniat.

RESPONSIO.

Nulla vera tentatio superari potest solis naturæ viribus, & sine aliquo gratiæ auxilio.

Prob. 1. Ex Scriptura. Nam dicitur Psal. 17. *In te eripiar à tentatione.* Et Matth. cap. 26. *Orate, ut non intretis in tentationem.* Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Et c. 6. *Ne nos inducas in tentationem.* Quibus locis, & aliis similibus, Deo simpliciter attribuitur victoria de tentationibus reportanda; five, quod idem est, gratuitum Dei auxilium ad superandas tentationes necessarium esse significatur, nulla tentationum in leves & graves distinctione facta. His addo Apostolum, dicentem 1. Cor. cap. 10. *Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis.* Quibus verbis innuit Apostolus, quæ Deo interiori adjuvante, vel protegente exterius, vires nostras non superant, tentationes nostras fore gravissimas, & moraliter intolerabiles, si Deus gratuito suo auxilio nos destitueret, vel sineret dæmonem tantum in nos sævire, quantum posset & velleret.

Prob. 2. autoritate Summorum Pontificum, Innocentii I. in suo ad Conc. Carthaginense rescripto dicens: *Nisi magnis precibus gratia in nos implorata descendat, nequicquam (nos) terrene labis, & mundani corporis vincere conari errores, cum pares nos ad resistendum, non liberum arbitrium, sed Dei solum facere possit auxilium.* Et inferius, Christum homini quotidiana præstare remedia: quibus nisi freti confisque nitamur, nullatenus humanos vincere poterimus errores. *Neceste est enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur.*

Zozimi apud Celestinum in epist. 1. ad Galliæ Episcopos, sic loquentis in sua ad totius orbis Christiani Præsules synodica epistola: *Quod ergo tempus intervenit, quo ejus non egeamus auxilio? In omnibus igitur actibus, causis, cogitationibus, motibus, adiutor & protector orandus est. Superbum est enim, ut quicquam sibi humana natura præsumat, clamante Apostolo: Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed contra principes & potestates aeris huius, contra spiritualia nequitiæ in celestibus.*

Celestini in modò laudata epistola, cap. 6. ubi pronuntiat, *neminem etiam baptismatis gratia renova-*

tum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad evincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adiutorium Dei perseverantiam bona conversationis acceperit. Quod probat autoritate Innocentii, cujus verba à nobis laudata refert.

Prob. 3. autoritate Conciliorum, nempe Diospolitani, in quo Pelagius anathematizare compulsus est hanc inter alias propositionem: *Victoriam nostram non ex Dei adiutorio esse, sed ex libero arbitrio:* ut refert S. Augustinus, epist. 106. ad Bonifacium, ubi observat, consequens esse, ut quisquis sequitur illius Episcopalis auctoritatem iudicii, fateatur quando contra tentationes concupiscentiæque illicitas dimicamus, quamvis & illic habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa, sed ex adiutorio Dei nostram provenire victoriam.

Milevitani in sua ad Innocentium I. synodica epistola, ubi apud Pontificem Pelagianos accusat, quòd dicant, *illud, Ne nos inferas in tentationem, non ita intelligendum, tanquam divinum adiutorium poscere debeamus, ne in peccatum tentati decidamus: sed hoc in nostra positum esse potestate, & ad hoc implendum solam sufficere hominis voluntatem.*

Prob. 4. autoritate Sancti Augustini, lib. de gratia Chr. cap. 27. ubi ad hæc Pelagii verba, *Divinam mereamur gratiam, & facilius nequam spiritui Sancti Spiritus auxilio resistamus,* sic ait: *Ut quid hoc verbum interposuit, id est, facilius? An verò non erat integer sensus, ut nequam spiritui Sancti Spiritus auxilio resistamus? Sed quantum detrimentum hoc additamento fecerit, quis non intelligat? volens utique credi tantas esse naturæ vires, quas extollendo præcipiat, ut etiam sine auxilio Spiritus Sancti, etsi minus facile, tamen aliquo modo nequam spiritui resistatur. Et lib. de perfectione iustitiæ, quem his verbis claudit: Quisquis negat nos orare debere, ne intremus in tentationem: negat autem hoc qui contendit ad non peccandum (supple etiam urgente tentatione) gratia Dei adiutorium non esse homini necessarium, sed sola lege accepta, humanam sufficere voluntatem, ab auribus omnium removendum, & ore omnium anathematizandum non dubito.*

Obj. 1. illud S. Hieronymi, lib. 2. contra Jovinianum: *Liberi arbitrii nos condidit Deus, nec ac virtutem, nec ad vitia necessitate trahimur.* R. nos etiam in hoc infirmitatis statu non trahi necessitate ad vitia per tentationes, quia nunquam deest nobis, cum tentationibus urgemur, ad eas superandas sufficiens gratia adiutorium.

Obj. 2. Tentationes oriuntur ex concupiscentia, juxta illud epistolæ Jacobi, cap. 1. *Unusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus.* Atqui vires naturæ sufficiunt homini ad reprimendam concupiscentiam juxta illud Gen. cap. 4. *Sub te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius.* Ergo, &c. R. neg. min. Cum enim tentamur, concupiscentia nostra excitatur à dæmone. Tanta autem est dæmonis potentia & ars in excitanda & inflammanda concupiscentia nostra, ut nunquam nisi Deo nobis subveniente resisturi simus. Eatenus igitur, secundum Scripturam, homo appetitui suo dominatur, quatenus Deus non finit cum tentari supra id quod potest, vel cohibendo dæmonem, & impediendo ne tantum sæviat, vel interiori ipsum hominem per gratiam suam confortando, & crescente tentatione novas vires addendo.

Obj. 3. Voluntas non potest necessitari à tentatione, quandiu tentatio non absorbet penitus iudicium rationis. Ergo quandiu manet usus rationis, tandiu voluntas libera est ad consentiendum vel non consentiendum tentationi, & consequenter tandiu tentationi resistere potest. Ergo quandiu manet usus rationis, tandiu naturæ vires sufficiunt ad superandam tentationem.

R. 1. Voluntatem, quandiu manet usus rationis, non posse à tentatione necessitari physicè, seu ad unum determinari, sicut appetitus bruti ad unum determinatur; at posse necessitari moraliter, hoc est, moveri infal-

infallibiliter, & re ipsa infallibiliter motum iri, nisi Deus eam adjuvet. Voluntas tentata quandiu manebit usus rationis, poterit absolute tentationi non consentire, sic tamen ut infallibiliter consensura sit, si sibi relinquatur. R. 2. voluntatem non posse à tentatione necessitari, quandiu tentatio non absorbet penitus iudicium rationis; quia tandiu adjuvari potest & adjuvatur à Deo, ut possit tentationi resistere. Unde quandiu manet usus rationis, tandiu ad consentiendum vel non consentiendum tentationi voluntas libera est, sed non sine aliquo Dei adiutorio, ipsam contrarium tentationis confortante. Quare nego 2. consequ.

Obj. 4. Saltem levis tentatio superari potest sine auxilio gratiæ, ut patet ex condemnatione huius propositionis Bajana: *Non solum ii sunt fures & latrones, qui Christum viam & ostium veritatis, & vitæ negant; sed etiam quicumque aliunde quam per ipsum in viam iustitiæ, hoc est, aliquam iustitiam, confendi posse docent: aut tentationi ulli sine gratia ipsius adiutorio resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur.* Ergo malè dicitur, quòd nulla vera tentatio superari possit solis naturæ viribus sine auxilio gratiæ.

R. neg. consequ. Itaque ad superandam levem tentationem sufficiunt vires naturæ sine auxilio gratiæ interioris. At tentatio levis non est sine speciali protectione & providentia Dei, cohibentis dæmonem, vel quocumque alio modo concupiscentiam reprimentis. Unde manifestè sequitur nullam veram tentationem superari posse sine aliquo gratiæ adiutorio vel interno, vel saltem externo adedque ad nullam veram tentationem superandam valere solas naturæ vires; quod magno consensu docent Pontifices, Patres, & Concilia.

Ad prob. ant. R. hanc Baii propositionem damnatam esse, tum quia gravi censura immeritò notat eos, qui tenent solas naturæ vires sufficere posse ad superandas aliqua tentatione; cum non sine aliqua verisimilitudine hoc teneant; tum quia loquitur de adiutorio interioris gratiæ; & falsum est quòd nulla tentatio sine interioris gratiæ adiutorio possit superari. Porro, quod hic obiter obervo, ne levem quidem tentationem sine adiutorio interioris gratiæ, hoc est, secundum illos, cœlestis delectationis prævalentis, superari posse asserunt Bajani, ex hoc falso & hæretico principio nempe quòd voluntas necessitetur ad id volendum & agendum quod amplius eam delectat: unde sequitur quòd terrenam delectationem, in qua tentatio consistit, quantumvis levem, superare non possit nisi per aliam delectationem celestem maiorem. Nos verò dicimus ad nullam veram tentationem superandam vires naturales sufficere posse, quia nulla tentatio gravis superari potest sine interiore gratia, & nulla levis est sine speciali aliquo Dei beneficio. Unde sequitur, ad superandam omnem veram tentationem, requiri gratuitum aliquod Dei auxilium.

ARTICULUS II.

Utrum homo possit boni aliquid velle in iis, quæ ad pietatem & salutem pertinent, sine adiutorio gratiæ.

RESPONSIO.

IN iis quæ ad pietatem & salutem æternam pertinent, homo nihil potest velle, aut agere sine adiutorio interioris gratiæ prævenientis, tum ex parte intellectus, tum ex parte voluntatis.

Est de fide contra Pelagianos & Semipelagianos, contra quos prob. 1. ex Scriptura. Nam dicitur Joan. c. 15. *Sine me nihil potestis facere.* Et 1. Cor. c. 4. *Quid habetis, quod non accepistis?* Et 1. Philipp. c. 1. *Cui cepit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi.* Et ead. epist. c. 2. *Deus est qui operatus in vobis & velle & perficere pro bona voluntate.* Quibus locis, & aliis similibus, sufficienter exprimitur necessitas interioris gratiæ illustrantis intellectum, & voluntatem moventis ad quemlibet actum salutarem sive perficiendum, sive etiam inchoandum.

Prob. 2. autoritate Summorum Pontificum, nempe Innocentii I. in suo ad Concilium Milevitanum rescripto, ubi sic ait: *Cum in omnibus divinis paginis voluntati libera non nisi adiutorium Dei legamus esse necessarium, eamque nihil posse celestibus prædiis destitutam, quoniam modo huic soli possibilitatem hanc pertinaciter defendentes, sibi, immo plurimis Pelagius Celestiusque persuadent?* Zozimi, verbis art. 1. relatis Celestini in sua ad Gallos episcopos epistola, ubi dicit c. 8. *Quòd omnia studia & omnia opera ac merita Sanctorum ad Dei gloriam laudemque referenda sunt; quia nemo aliunde ei placet, nisi ex eo quod ipse donaverit.* Et inferius sic ait: *Quorquor spiritus Dei aguntur, hi filii sunt Dei, ut nec nostrum deesse sentiamus arbitrium, & in bonis quibusque voluntatis humana singulis motibus, magis illius valere non dubitemus auxilium.* Et c. 9. sic profecquitur: *Quòd ita Deus in cordibus hominum, atque in ipso libero opere arbitrio, ut sancta cogitatio, pium consilium, omnisque motus bone voluntatis ex Deo sit, quia per illum aliquid boni possumus, sine quo nihil possumus.*

Prob. 3. autoritate Conciliorum, Palestini scilicet in causa Pelagii celebrati, & definitis, gratiam Dei ad singulos actus dari, hoc est, gratiam Dei ad singulos actus salutare necessarium esse Carthaginensis plenarii, à Sede Apostolica approbati, & ab universo orbe Christiano recepti, apud Prosperum in resp. ad caput 8. Gallorum, ubi hæc leguntur: *Cum ducentis quatuordecim sacerdotibus, quorum Constitutionem contra inimicos gratiæ Dei totus mundus amplexus est, veraci professione, quemadmodum ipsorum habet sermo dicamus gratiam Dei per Jesum Christum Dominum, non solum ad cognoscendam, verum etiam ad faciendam iustitiam nos per actus singulos adjuvare: ita ut sine illa nihil vera sanctæque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus.* Et Arausiaci II. in causa Semipelagianorum in Gallia, cap. 7. ubi dicitur: *Si quis per naturæ vigorem bonum aliquid, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare aut eligere posse confirmat... hæretico fallit spiritus.*

Prob. 4. autoritate S. Augustini, lib. de grat. Chr. c. 26. *Gratiam Dei, inquit, quæ charitas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est, sic consteatur, qui vult veraciter confiteri, ut omnino nihil boni, quod ad pietatem pertinet utramque iustitiam, fieri posse non dubitet.*

Obj. Hac doctrina penitus destruit liberum arbitrium. R. cum S. Augustinum, lib. 2. contra duas epistolas Pelagianorum, c. 5. *Peccato Adæ arbitrium liberum de hominum natura perisse non dicimus, sed ad peccandum valere in hominibus subditis diabolo: ad bene autem pieque vivendum nos valere, nisi ipsa voluntas hominis Dei gratia fuerit liberata, & ad omne bonum actionis, sermonis, cogitationis adjuta.*

Neque simpliciter negamus voluntatem humanam esse liberam ad bonum volendum & agendum, sed solum negamus, ad id liberam esse sine gratia, quæ non captivat illam, sed liberat, nec illam necessitat, sed sanat & corroborat: unde, ut dicit S. Prosper in libro adversus Collatorem, *Non conturbat nos superbientium (Pelagianorum & Semipelagianorum) inepta querimonia, quia liberum arbitrium causantur auferri, si & principia, & profectus, & perseverantia in bonis usque in finem, Dei dona esse dicantur; quoniam opitulationes divine gratiæ stabilimenta sunt voluntatis humane.*

ARTICULUS III.

Utrum Mysteria fidei nostra credi possint sine adiutorio gratiæ.

NOta. Ad credenda mysteria nostræ fidei, tria requiri consentiunt omnes. Primum est divina revelatio, per Scripturam vel prædicatores proposita: hic enim agitur de fide divina, qua creduntur nostræ religionis mysteria: fides autem divina sine divina revelatione esse non potest, cum fides divina sit assensus

datus